

2015Z14624

Vragen van het lid Smaling (SP) aan de staatssecretaris van Economische Zaken over het bericht 'Weer hoge bijensterfte in Nederland' (ingezonden 12 augustus 2015)

1
Wat is uw reactie op het verdubbelen van de bijensterfte naar 18% afgelopen winter? 1)

2
Kunt u reageren op de studie van bijenonderzoeker Van der Zee, die concludeert dat de hoge aantallen dode bijen verband houden met het gebruik van het insecticide Thiacloprid ("als we die stof bij de bijenvolken vonden, was de kans op sterfte in de winter significant hoger")?

3
Bent u bereid tot een totaalverbod van voor bijen gevaarlijke bestrijdingsmiddelen (Neonicotinoïden, Fipronil) op korte termijn?

Ctgb:

In Nederland is het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (Ctgb) de bevoegde instantie voor het toelaten van gewasbeschermingsmiddelen. Een middel wordt toegelaten als aangetoond is dat het middel veilig kan worden gebruikt mits wordt voldaan aan de voorschriften. Dit geldt voor alle middelen, dus ook voor de middelen op basis van neonicotinoïden. Het Ctgb heeft de bevoegdheid in te grijpen in toelatingen als op grond van nieuwe (wetenschappelijke) gegevens blijkt dat een middel niet meer voldoet aan de eisen van veilig gebruik. Zo kan het Ctgb op grond van artikel 44 besluiten tot herbeoordeling van middelen op basis van een werkzame stof, wanneer er nieuwe wetenschappelijke informatie beschikbaar is gekomen over effecten van die werkzame stof op de gezondheid van mens, dier of het milieu.

In 2013 heb ik het Ctgb gevraagd de stoffen thiacloprid en acetamiprid nationaal versneld te bezien met het oog op de risico's voor bijen. Het Ctgb heeft hierop in september 2013 gerapporteerd dat er geen directe aanleiding is om versneld te gaan herbeoordelen.

Het nieuwsbericht refereert naar een monitoring studie (Van der Zee et al, 2015) waarbij de wintersterfte van honingbijen in de winter van 2011-2012 in Nederland wordt beschreven. Deze studie bevestigt de wijdverspreide wetenschappelijke opvatting dat de beschreven wintersterfte een complex probleem is waarbij vele factoren, niet alleen gewasbeschermingsmiddelen maar ook weersomstandigheden en besmetting met de zgn Varoa-mijt, een rol spelen. Het door de NOS genoemde getal van 18% betreft overigens de Europese sterfte, de Nederlandse sterfte is met 13,6% beduidend lager. Overigens wil ik er op wijzen dat een recente enquête van de WUR onder bijenhouders tot een andere, lagere bijensterfte komt! Het verschil tussen beide studies is dat de WUR-enquête gehouden is onder een representatieve groep bijenhouders en de enquête van Van der Zee niet. De betreffende studie bevat op zichzelf onvoldoende nieuwe wetenschappelijke informatie waardoor een herbeoordeling van neonicotinoïden, waaronder thiacloprid, alsnog gerechtvaardigd is. De studies geven geen aanleiding te veronderstellen dat niet meer voldaan wordt aan de toelatingseisen.

4
Bent u bereid tot een totaalverbod, dan wel herbeoordeling van Thiacloprid?

Ctgb:

Zie antwoord op vraag 3

<http://www.wageningenur.nl/nl/Expertises-Dienstverlening/Onderzoeksinstituten/plant-research-international/Over-Plant-Research-International/Organisatie/Biointeracties-Plantgezondheid/Bijen/Show/Opnieuw-lage-wintersterfte-onder-bijenvolken-in-afgelopen-winter.htm>

Commented [5.1.2.e] : Er zijn verwarrend genoeg twee studies waarin Vd Zee een rol speelt: de jaarlijkse monitoring (afgelopen winter 13.6% sterfte in NL volgens de COLOSSwebsite) en een studie waarin zij thiacloprid en acetamiprid correleert aan wintersterfte in 2011-2012. De weggestreepte zin gaat in op deze laatste studie en is daarom denk ik wel zinvol om te behouden.

5.2.1

Misschien is het tactvoller om te zeggen dat de WUR een aselechte groep heeft gebeld en de enquête van VdZee op vrijwillige basis schriftelijk wordt beantwoord, waarbij mogelijk vooral imkers met veel sterfte reageren? Maar de uitkomsten voor Nederland van beide methoden zitten met 10% en 13.6% dus eigenlijk niet eens zo ver van elkaar.

5

Bent u ervan op de hoogte dat in 2013 het CLM (een onafhankelijk kennis- en adviesbureau op het gebied van landbouw, voedsel, natuur en milieu) in opdracht van Greenpeace de reikwijdte van het Europese verbod op de drie Neonicotinoïden (clothianidin, thiamethoxam en imidacloprid) heeft onderzocht, en concludeerde dat dit door de vele uitzonderingen slechts zo'n 15% van het gifgebruik omvatte 2)? Heeft u actuele cijfers over de teruggang in het gebruik van Neonicotinoïden in Nederland en in Europa? Zo nee, wat gaat u doen om deze cijfers voor de Kamer inzichtelijk te maken? Welke cijfers zijn wel beschikbaar over het gebruik van Neonicotinoïden in Nederland?

6

Kunt u aangeven hoeveel Thiacloprid in Nederland jaarlijks werd gebruikt in 2004 tot en met 2014? Zo nee, welke gegevens zijn wel beschikbaar over het gebruik van het middel Thiacloprid?

7

Herinnert u zich dat u in het verleden heeft aangegeven niet tot een totaal verbod op Neonicotinoïden over te willen gaan uit vrees voor juridische claims van producenten van Neonicotinoïden? Kunt u hier een juridische onderbouwing van geven, waarbij u ook aangeeft welke eerdere zaken en jurisprudentie er geweest zijn, waarbij u tevens aangeeft voor welk bedrag aan schadeclaims gevreesd wordt?

8

Erkent u dat voor bijen gevaarlijk landbouwgif ook gevaarlijk is voor vogels, zoals onder andere blijkt uit bekroond onderzoek van de Radboud Universiteit en eerdere onderzoeken van Tennekes? 3)

Ctgb:

Aangaande het onderzoek van de Radboud Universiteit (Hallmann et al. 2014) heb ik na publicatie het Ctgb gevraagd om deze te beoordelen. Over de uitkomsten heb ik u op 27 oktober 2014 per brief geïnformeerd.

De betreffende onderzoeken van Tennekes (2010) zijn reeds, waar relevant, binnen de Nederlandse herbeoordeling neonicotinoiden in 2011 meegenomen. [Ook hier](#) heb ik u op 14 juli 2011 per brief over geïnformeerd.

9

Ziet u de verhoogde bijensterfte en de achteruitgang van de weidevogelpopulatie als bewijs voor falend Europees en Nederlands beleid?

10

Kunt u helder uiteenzetten in welk artikel volgens u een causaal verband (versus een aanwijzing of een correlatie) wordt vereist bij de verschillende procedures (reguliere procedure, noodprocedure)?

11

Wanneer komt de herbeoordeling Neonicotinoïden door het College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden (CTGB) naar aanleiding van meetgegevens in het oppervlaktewater naar de Kamer, zoals eerder toegezegd?

Ctgb:

Ter beantwoording EZ

12

Wanneer krijgt de Kamer de uitkomst van uw verzoeken aan het CTGB en de European Food Safety Authority (EFSA) om de meest recente studies van de Europese Academies te bekijken met de vraag of dit tot een herbeoordeling kan leiden?

Ctgb:

Ter beantwoording EZ

- 1) <http://nos.nl/artikel/2050873-weer-hoge-bijensterfte-in-nederland.html>
- 2) Zie <http://www.greenpeace.nl/2013/Publicaties/Landbouw/Gebruik-van-neonicotinoiden-in-Nederland/> CLM rapport iov Greenpeace
- 3) <http://www.nature.com/nature/journal/vaop/ncurrent/nature13531/metrics/news> Nature 9 juli 2014, Caspar Hallmann ea zie ook <https://www.sovon.nl/nl/actueel/nieuws/hermesdorfprijs-voor-nature-publicatie-hans-de-kroon> en tevens 'Disaster in the making' Henk Tennekes, 2010